

Ljudlig miljö och TAKK-kommunikatör utmaningar och möjligheter

- Ljudmiljöprojekt i
- förskolan

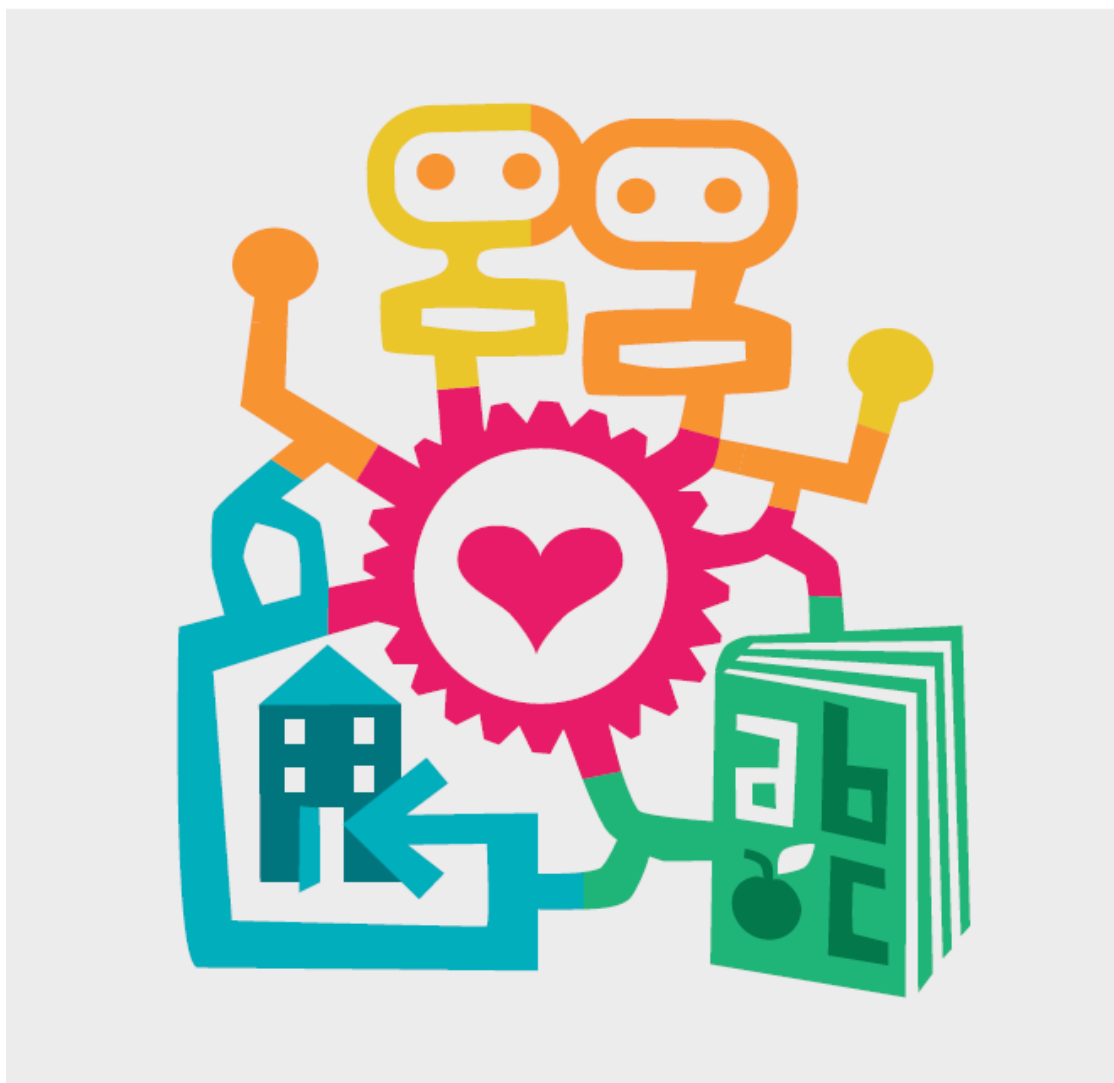
- ”Varje barns rätt till kommunikation”

Värderingsverktyg för tillgänglig utbildning

Handledning

Olika förutsättningar

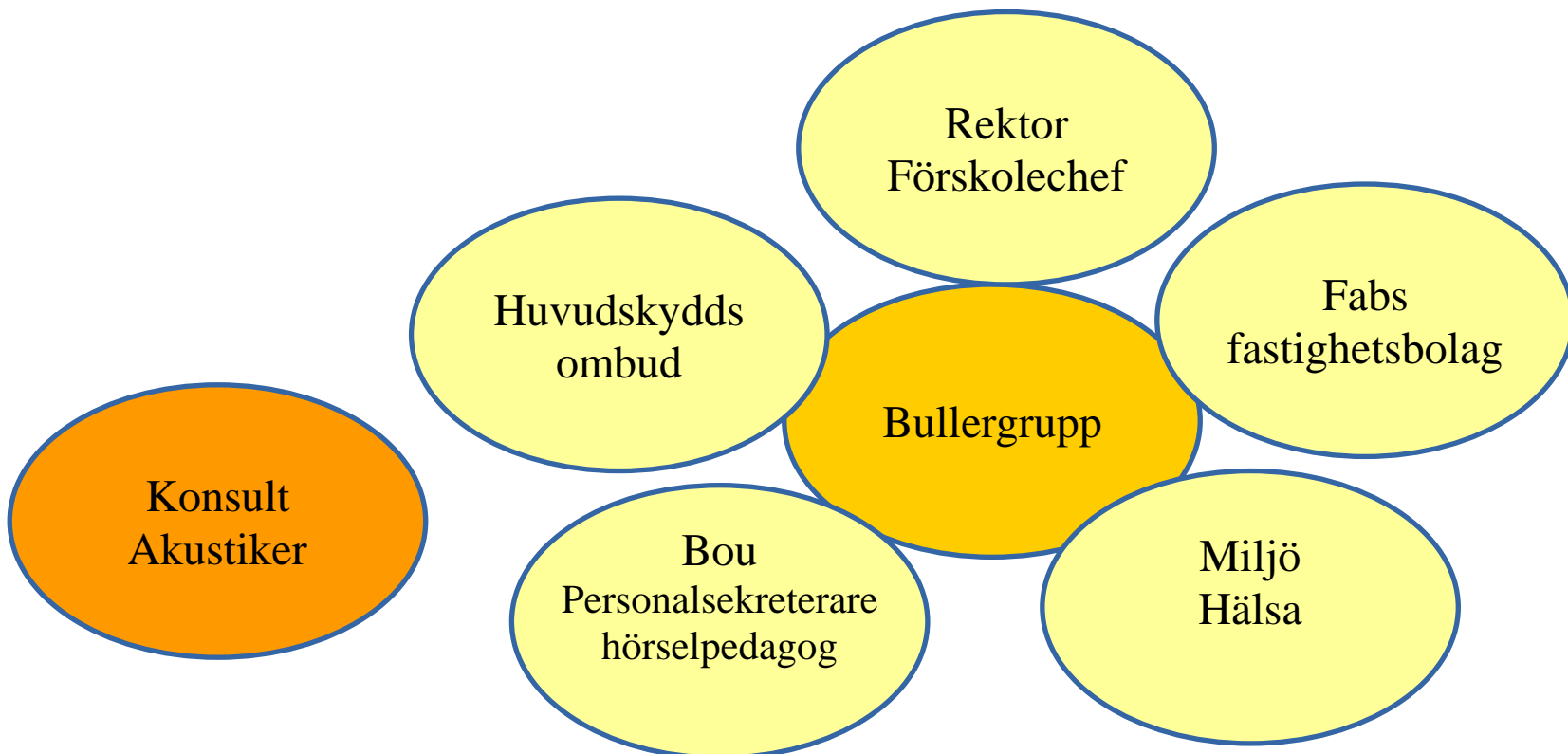
Motion

Beslut

Bullergrupp

Kartläggning

Handlingsplan
åtgärder

Motion

Beslut

Bullergrupp

Kartläggning

Handlingsplan
åtgärder

Kartläggning av åtgärder mot buller i förskolan

Dnr: 2006.379 BUN 600

En blankett fylls i för varje rum på respektive förskoleavdelning (frågor markerade med [Avd] besvaras bara en gång per avdelning)

Förskola:		Rumsbeteckning:	
Avdelning:		Foton nr:	
Antal rum för barn att vistas i [Avd]:		Antal barn [Avd]:	
Yta (m ²) tillgänglig för barn [Avd]:		Aldersgrupp [Avd]:	
		Datum:	
		Signatur:	

Fastighetsfrågor	Sätt X i lämplig kolumn			Invest kostn	Förtydliganden:
	Ja	Nej	Ej relevant		
1a. Absorberande mjukt undertak					Minst 2/3 av taket är täckt av mjuka absorberer
1b. Absorberande hårt undertak					Minst 2/3 av taket är täckt av hårda absorberer med synliga hål eller slitsar
2. Väggsabsorbent på del av vägg					Fasta ljudabsorbenter på väggar
3. Träbjälklag					Hoppar man på golvet så uppstår tydliga vibrationer eller låter ihåligt
4. Störande stegljud					Ljud från gångtrafik, vagnar etc hörs in från annat rum, korridor eller annat utrymme
5. Störande trumljud					Golvet låter högt i samma rum om man släpper tråkloss på det (tex. odämpat laminatgolv)
6. Störande luftjud mellan rum					Verksamheten störs av att samtal uppfattas från annat rum, ljud måste överröstas etc.
7. Ljud från installationer					Störande ljud från tex ventilation, pumpar, disk-, tvättmaskin, torkskåp
8. Bullriga dörrar					Tättningslistor saknas (påverkar även ljudisolering), gångjärn gnisslar, vägg skakar
9. Kök i barnens uppehållsrum					Kök för mat- och diskhantering, ej "lekkök".
10. Störande ljud utifrån					Exempelvis buller från trafik, barmlek eller annat som är störande
11. Variabel belysning					Möjlighet till ljusreglering i steg eller steglöst (dimmer) eller alternativ belysning
12. Särskilt inrett som tyst rum					Vilorum med extra god ljudisolering och akustik
13. Tillräckliga glaspartier					Dörrar kan hållas stängda vid behov utan att överblicken äventyras

Verksamhetsfrågor

14. Textilier på del av vägg					Hängande gardiner, draperier på väggar/fönster etc
15. Hörselkåpor i snickeri etc					Storleksanpassade hörselkåpor ska finnas och användas korrekt vid bullrig verksamhet
16. Diffuserande möblering					Rummet möblerat med hyllor, bord, stolar, skrivbord, skåp mm (ej glest)
17. Absorberande möblering					Mjuka soffor, mattor, kuddar etc,
18. Möbeltassar					Möblerna glider utan att skapa störande ljud
19. Dämpade möbler och skåp					Bordsskivor, matvagnar har stötdämpande ytskikt, dämpade köksluckor
20. Dämpad leksakshantering					"Tysta" leksaker, dämpade förvaringslådor, lekmatta mm.
21. Dämpad matservis					Vald för att vara tyst, t.ex. av plast

Pedagogik och organisation

22. Visuella påminnelser					Symboler, lappar, elektroniskt öra mm som påminner om att visa hänsyn
23. Strategiskt bullerarbete [Avd]					"Huller om buller" eller annat material används för att praktiskt förbättra ljudmiljön
24. Medveten organisation [Avd]					Rutiner vid måltider, i kapprum, gruppindelning vid aktiviteter, utvistelse

Subjektiv bedömning

25. Akustiken upplevs acceptabel					Rummet känns behagligt att vistas och prata i, inget ek o, rösten når fram
26. Hög ljudnivå i dagl. verksamhet					Lek, spring, röster osv låter så högt att det ofta upplevs besvärande

Övrigt; Fyll i vad som gjorts ytterligare för att minska bullernivån; Övriga bullerkällor; Övriga kommentarer:

Protokoll skall inlämnas senast: _____

Till: _____

Ljudmiljöinventering i förskola

Ver 2.0

En blankett fylls i för varje rum på respektive förskoleavdelning.

Förskola: Eken	Inventeringsdatum: 2010-05-06	Antal rum för barn
Avdelning: Svampen	Senast utförda åtgärder: 2008-11-09	Yta (m ²) tillgänglig
Rum: Allrum	Aldersgrupp [Avd]: 2-3 år	Antal barn
Foton nr: 1-4	[åååå-mm-dd] Antal barn [Avd]: 12	

Fastighetsfrågor	Sätt X i lämplig kolumn			Förklaring/exempel:
	Ja	Nej	Ej svar	
1. Takhöjd > 3 m		x		Om snedtak: mät/uppskatta mellan högsta och lägsta punkt (medeltak)
2a. Absorberande mjukt undertak	x			Minst 2/3 av taket är täckt av mjuka (ger efter när man trycker mot det)
2b. Absorberande hårt undertak		x		Minst 2/3 av taket är täckt av hårda (knacka och lyssna) absorberer
3. Väggsorberent på del av vägg		x		Fast a ljudabsorberent på vägg
4. Träbjälklag		x		Hoppar man på golvet så uppstår tydliga vibrationer eller det låter ih
5. Variabel belysning	x			Möjlighet till ljusreglering i steg eller steglöst (dimmer) eller alternativ
6. Tillräckliga glaspartier	x			Man kan se ut från stängda vid behov utan att överblicken äventyras
7. Störande stegljud		x		Man ska inte höra varken steg eller hörsel från annat rum eller utrym
8. Störande trumljud		x		Golvet låter nogt så i rummet som om man tråkios på det (tex. i
9. Störande luftljud mellan rum		x		Verksamheten störs av att prat, skri eller uppfattas från annat rum *
10. Störande ljud från installationer	x			Tex. ventilation, pumpar, disk-, tvättmaskin, torkskåp
11. Bullriga dörrar		x		Dörr eller vägg samrar vid stängning, gångjärn gnisslar
12. Störande ljud utifrån		x		Exempelvis trafikbuller, hamlek eller annat som upplevs störande in
13. Störande ljud utomhus [Avd]				

INVENTERA

DOKUMENTERA

Verksamhetsfrågor

- 14. Störande ljud från egen utrustning
- 15. Ljudabsorption på vägg
- 16. Diffuserande möblering
- 17. Ljudabsorberande möblering
- 18. Dämpade stolar
- 19. Dämpade bord
- 20. Dämpad leksakshantering

UTVÄRDERA

Pedagogik och organisation

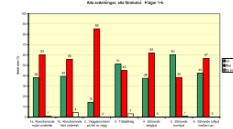
- 21. Regelbundna bullerdiskussioner [Avd]
- 22. Strategiskt bullerarbete [Avd]
- 23. Ljudmedvetna rutiner [Avd]
- 24. Regelbundna hörselkontroller [Avd]

Subjektiv bedömning

- 25. Akustiken upplevs acceptabel
- 26. Normalt acceptabel ljudnivå

Avdelning	Rum	Yta (m ²)	Antal barn	Antal vuxna	Antal föräldrar	Antal förskollärare	Antal pedagoger	Antal assistenter	Antal andra personal	Antal totalt	Fastighetsfrågor	Verksamhetsfrågor	Subjektiv bedömning
Svampen	1	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	2	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	3	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	4	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	5	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	6	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	7	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	8	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	9	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	10	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	11	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	12	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	13	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	14	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	15	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	16	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	17	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	18	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	19	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1
	20	448	10	3	1	1	1	1	1	5	-1	-1	-1

BULLERINVENTERING AV FÖRSKOLOR I ALINGSÅS KOMMUN 2008

Handledning för hantering av data

AGERA

Protokoll sänds digitalt senast:

Till:

Lägsta nivå när det gäller buller inom förskolan efter kartläggning

Akustikplattor/absorbenter

Tillräckliga glaspartier

Acceptabelt ljud från installationer

Släpplis vid behov

Tassar, tofflor

Bord med ljuddämpande matta

Ljuddämpande matta på matvagnarna

Hängande gardiner, viktigt med tvättrutiner

Sätta upp elektroniskt öra om det kombineras med pedagogiskt arbete om bullerfrågor
Stöddämpare i skåp och lådor

Diskutera pedagogiskt förhållningssätt i arbetslaget för att minska buller
Liggunderlag eller annan ljuddämpning i leksaksbackar

Diskutera "Hur organiserar vi arbetet på bästa sätt ur ljudmiljösynpunkt"
Leksaker, t.ex. att man köper in "tysta" leksaker,

Unik kartläggning sänkte ljudnivån i förskolan ...

Vad är en tystare förskolemiljö?
 Minst 250 000 kronor, tycker barn- och ungdomsnämnden i Alingsås. Satsningen på ett sänkt ljudnivå i våra kommunens förskolor har resulterat i den unika Alingsås-modellen.

ALINGSÅS: Ljudnivåerna i förskolan har på sina håll varit så höga att både personalen och barnen mått dåligt. Barn- och ungdomsnämnden i Alingsås drog till slat allvarigt i situationen och beslutade att ljudnivån skulle ses över på samtliga 32 förskolor.
 När förvaltningsen fick uppdraget 2007 tog man hjälp av WSP Akustik i Göteborg. En arbetsgrupp bildades och kommunens förskolepedagog Monica Årjman utförde tillsammans med Ulf Levin på WSP en pilotstudie på tre av förskolorna.

MEG UTGÅNGSPUNKT från den tog man i arbetsgruppen fram en digital översikt. Frågorna handlar om allt från byggnadsteknik till pedagogik.
 Alla rikt har också dokumenterats noggrant. Totalt har runt 2 000 foton tagits, fyra per rum.
 På varje förskola utsåg man en person i personalen som har ansvarat för kartläggningen.
 – De personerna har gått en utbildning som jag och Ulf har hållit i, så att alla skulle tolka frågorna lika, säger Monica. Personalen har gjort ett jäme-

FOTO: PATRIK SOGELIN

NÖJDA. Både barn och personal uppskattar att det blivit mindre bullrigt på deras förskola. Rektor Gerd Elmänder kikar fram bakom de nya draperierna i lekrummet och förskollärare Inga-Lena Svensson visar ljudabsorbenterna i taket.

jobb med att kartlägga, det tog flera dagar.
 Ulf Levin är väldigt nöjd med utförandet av enkäten.
 – Vad jag vet är det unikt med en kartläggning av den här omfattningen i förskolan. Nu har vi data på nästan 500 rum. Det gjorde att vi lätt kunde ta fram en prioriteringslista på vad som behövde åtgärdas först. Vi blev jätteglada med att se om ut alla rum som saknade ljudabsorbenter, berättar han.
INVESTAS satta ljudabsorbenter upp i taket på de 13 förskolor där ljudnivån var som sämst. En åtgärd som gick på runt 250 000 kronor.
 – Takabsorbenterna gör en enorm skillnad. Även i normal samtalston upplever man det inte behagligt att vara i ett rum

som saknar sådana. Ljuden blir vassa och eldande, förklarar Monica och berättar att projektet också har gett många positiva effekter.
 Som att personalen har blivit mer medveten om sitt eget sätt att jobba och att man nämner länkar till lite extra när man möblerar ett rum eller ska köpa in nya leksaker.
 Även om ljudnivån har blivit

mycket bättre på många förskolor är Monica långt ifrån nöjd.
 – Det här är ett långsiktigt arbete, poängterar hon. Jag och rektorerna hoppas att jobba vidare med pedagogiken. Det får inte bara bli ett projekt, utan ska vara en del av vardagen.
 Ulf har valt att kalla det nya kartläggningssättet för Alingsåsmodellen. Den 13 april hölls ett seminarium i Göteborg där

den ska presenteras för andra kommuner i regionen. Hans förhoppning är att fler vill jobba på samma sätt som man har gjort i Alingsås.

JENNY SCHAGERLIND
 0322 - 67 00 58
 jennyschagerlin@alingsas.se

Ljudlig miljö

ATT ARBETA MED LJUDMILJÖ I
FÖRSKOLOR OCH SKOLMATSALAR

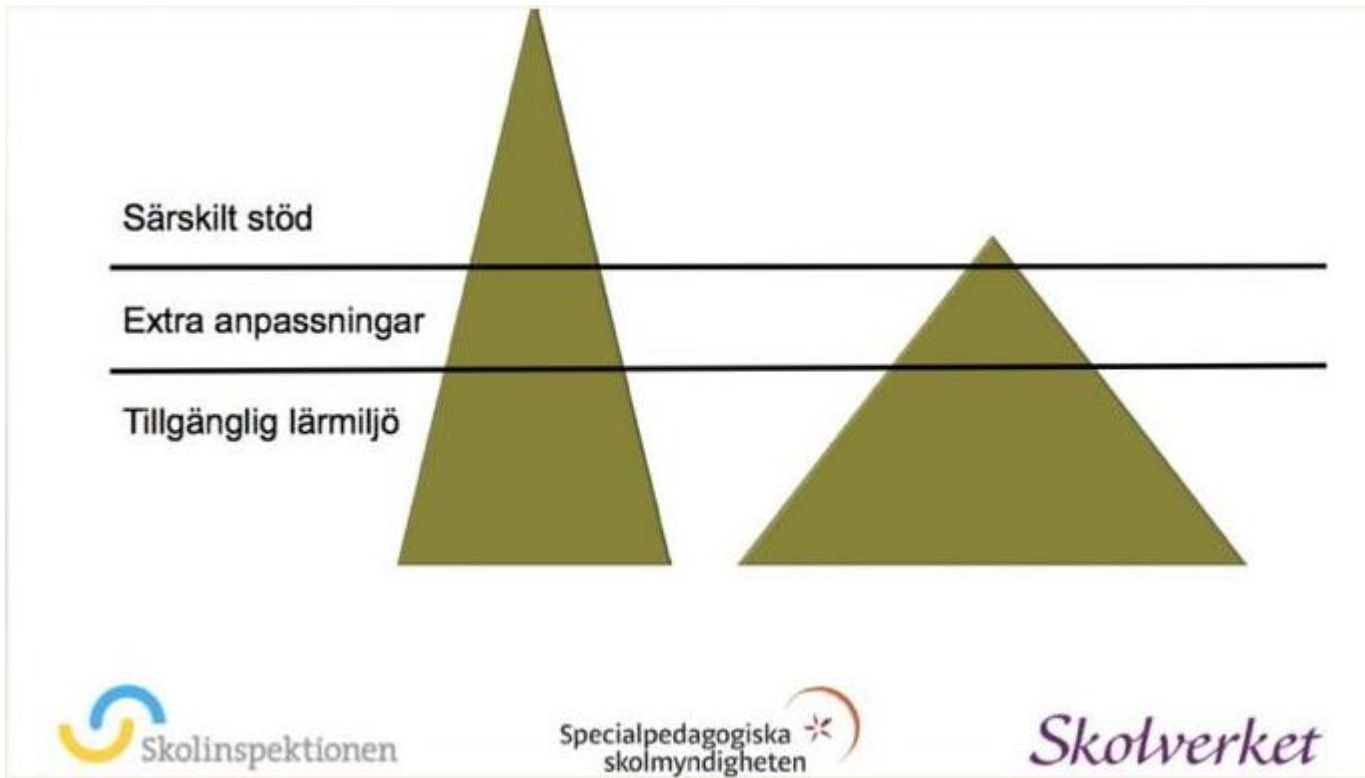

Varje barns rätt till kommunikation

TAKK-kommunikatörer inom förskola
och skola i Alingsås kommun
projekt 2016-2017

Bakgrund

- TAKK-utbildning ...men sedan då?
- Idé: Låta TAKK-kunniga pedagoger inspirera andra pedagoger
- Miniprojekt

Syfte, mål, målgrupp

Syfte Att genom en TAKK-kommunikatör som är en förebild/modell i att använda TAKK i barngruppen/klassen ge alla barn tillgång till rätten att kommunicera.

Mål Ökad kompetens och kunskap om TAKK hos pedagoger, så att TAKK används i barnens/elevernas vardag. Detta medför att alla barn/elever ges ökade möjligheter att kommunicera.

Målgrupp *Barn med hörselnedsättning, språkstörning tal/språkförsening, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och även barn med annat modersmål, 2017 intellektuell funktionsnedsättning tillkommit*

Genomförande

- Åtta TAKK-kommunikatörer anställdes
- 16 verksamheter fick besök en halvdag/vecka
- TAKK-utbildning till personalen parallellt
- TAKK-kommunikatörerna hade regelbundna träffar – erfarenhetsutbyte, kompetensutveckling

TAKK-kommunikatörens uppdrag

- Inspirera personalen att använda den kunskap de redan har i TAKK
- Vara en modell och tillsammans med personalen teckna hela tiden när de är ute i verksamheten
- Ge kunskap om varför det är hjälpsamt att använda TAKK
- Synliggöra vad som händer i barngruppen när alla vuxna använder tecken
- Visa på hur TAKK kan underlätta kommunikation mellan vuxna och barn, samt barnen emellan

Vad säger personalen?

Efter termin 1

Vi pedagoger känner oss mer inspirerade att använda TAKK i det pedagogiska samtalet med barnen

Medvetenheten om att teckna mer regelbundet har ökat ytterligare

Att använda TAKK har blivit en naturlig del av vårt pedagogiska arbete på förskolan

Det är spännande att upptäcka hur lätt det går att använda TAKK med lite hjälp och pushande

Har hjälpt mycket att komma igång och våga TAKK:a

Vad säger barnen?

Efter termin 2

Du vill lära oss tecken, för
det kan vara bra ibland så man
inte gapar saker rätt ut

När någon inte pratar så bra,
då måste man visa och teckna

Om någon inte hör

Vi tecknar massor, ibland
tecknar vi istället för att prata

Ifall någon inte
förstår riktigt

För att jag är hörselskadad
har du lärt alla tecken

Roligt och tyst,
det blir bautatyst!

Läs gärna om projektet
på Alingsås kommuns [hemsida!](#)
11 maj 21.03 Lärarrummet

